רמ"ש 61112-02-22 א. א ואח' נ' ר. א ואח'

בפני כבוד השופט חננאל שרעבי

מבקשים
1. א. א
2. ח. ג
על ידי ב"כ עוה"ד רינת סולימני

נגד

משיבים
1. ר. א
2. ש. א
ע"י ב"כ עוה"ד פנינה זיידנברג

החלטה

1. עסקינן בבקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט לענייני משפחה בחיפה (כב' השופטת ענבל קצב קרן) בתיק תמ"ש 47733-09-19 (להלן: "**התובענה קמא**") מיום 27.1.2022, במסגרתה התקבלה בקשת המשיבים (כאן) ובית המשפט קמא הורה על מינוי שמאי מקרקעין כמומחה מטעם בית משפט; כמו כן מלינים המבקשים כאן, כי במסגרת אותה החלטה נדחתה בקשת המשיבים (כאן) למינוי אקטואר לצורך הערכת זכויותיו הפיננסיות של המנוח (להלן: "**ההחלטה קמא**"), והכל כפי שיפורט להלן.

רקע וההחלטה קמא

2. המשיבים הם אחים, בניהם של המנוחה גב' ג' ז"ל (להלן: "**ג'**"). ג' נפטרה ביום [1982].

   המבקשים הם אחים, בניהם של המנוחים מר ..... ז"ל וגב' ..... ז"ל (להלן: "**המנוח**" ו-"**המנוחה**", בהתאמה). המנוח נפטר ביום [1982], והמנוחה נפטרה ביום [2011].

3. משיב 1 הגיש ביום 4.2.2015 תובענה בבית משפט קמא, למתן פסק דין הצהרתי לפיו אמו, ג', היא בתם של המנוח והמנוחה (תמ"ש 10144-02-15), וזכאית לרשת את המנוח, כך לטענת משיב 1, מאחר שבצו הירושה שהוצא על ידי המבקשים לא מוזכרת ג' כבתו.

4. ביום 11.7.2016 ניתן פסק דין בתובענה הנ"ל, לפיו בהתאם להסכמות הצדדים ובהתאם להסכמת ב"כ היועמ"ש, נקבע כי ג' היא בתם של המנוח והמנוחה. כן נקבע כי צו ירושת המנוח יתוקן וכי ג' תירש את המנוח כבתו.

5. ביום 19.9.2019 הגישו המשיבים (כאן) בבית משפט קמא, תובענה כספית לסעדים הבאים: "**קבלת חלק התובעים בירושת המנוח ז"ל, על פי צו ירושה שנתן ע"י בית המשפט. פיצוי בגין נזק, כאב וסבל, פיצויים עונשיים, הפסד השתכרות בסך 1,498,371 ₪ וצווי עשה**".

6. בכתב ההגנה בתובענה קמא, טענו המבקשים (כאן) כי יש לדחות את התובענה. לטענתם, הצדדים יודעים היטב כי המנוח לא הותיר אחריו כספים ו/או נכסים; מטרת המשיבים היא לזכות שלא כדין בחלק מירושת המנוחה. לטענת המבקשים, המנוחה הותירה אחריה מספר צוואות כאשר המשיבים לא נכללו ולא הוזכרו כנהנים, באף אחת מצוואות המנוחה. מניעם האמיתי של המשיבים, כך לטענת המבקשים, הוא עזבון המנוחה שנצבר לאחר פטירת המנוח.

7. במסגרת ההליך קמא, עתרו המשיבים וקיבלו צווים לצורך גילוי היקף עזבון המנוח, לרבות צווים לכל המוסדות הבנקאיים וכן צווים לחברת עמיגור (עמידר) לצורך בירור נכסי מקרקעין על שם המנוח.

8. הבירורים העלו כי למנוח לא היו נכסי מקרקעין בבעלותו. כן נתגלו כספים בחשבונו בבנק דיסקונט, בהיקף שאינו ידוע.

9. ביום 14.12.21 הגישו המשיבים בקשה בתיק קמא, להורות על מינוי אקטואר שהינו אף שמאי מקרקעין, אשר יחווה דעתו באשר למחירי הדירות בשלהי שנת 1982 תחילת שנת 1983 בקריות בפרט ובאזור בכלל.

לטענת המשיבים, ומאחר שהמבקשים לא פירטו את שווי עיזבון המנוח, חלוקתו והשימוש שעשו בו – יש צורך בחוות הדעת, כאמור, על מנת לאמוד את שווי העיזבון וערכו בהשוואה למחירי דירות ביום פטירת המנוח. לטענתם, הם מבקשים להוכיח באמצעות מומחה בלתי תלוי כי מהכספים שהיו מופקדים בבנק דיסקונט בעת פטירתו של המנוח בשנת 1982, ניתן היה לרכוש מספר דירות מגורים.

10. המבקשים התנגדו לבקשה. לטענתם הם לא מתנגדים למינוי אקטואר, אשר יעריך את שווי העיזבון על פי דפי החשבון בבנק דיסקונט, ואולם הם מתנגדים למינוי שמאי מקרקעין שלא ברור לשם מה התבקש. לטענתם, אין ספק כי למנוח לא היו נכסי מקרקעין בבעלותו, כי דירת המגורים נרכשה לאחר פטירת המנוח וכי מומנה באמצעות הלוואת משכנתא.

11. בהחלטתו מיום 11.1.21 נעתר בית משפט קמא לבקשה, ומינה את שמאי המקרקעין מר מאיר וולקן, כמומחה מטעם בית המשפט, ליתן חוות דעתו לעניין מחירי הדירות בשלהי שנת 1982-תחילת שנת 1983 באזור הקריות.

12. ביום 24.1.22 הגישו המבקשים (כאן) בקשת רשות ערעור לבית משפט זה (רמ"ש 53178-01-22), על החלטת בית המשפט קמא מיום 11.1.22, בטענה כי לא נומקה כלל. בהחלטה מיום 25.1.22 קבע בית משפט לערעור (כב' השופטת אספרנצה אלון) כי בקשת רשות הערעור מתקבלת, וכי התיק יוחזר לבית משפט קמא על מנת שזה ינמק את החלטתו.

13. ביני לביני, ביום 16.1.22 הודיע השמאי מר וולקן, כי לא יוכל לסייע וליתן חוות דעת מהטעם של מיעוט בנתונים של שווי דירות מגורים בשנים האמורות מחד גיסא, וחוסר הומוגניות של הנכסים ומיקומם גורמים המשפיעים על שוויים מאידך גיסא. כן ציין, כי בשנים הרלוונטיות, מיסוי מקרקעין לא פרסמו עסקאות במקרקעין שדווחו להם ואין גישה לנתונים אלו גם כיום.

14. <u>ביום 27.1.22 ניתנה החלטתו המנומקת של בית משפט קמא (כפי שהורה בית משפט לערעור בהחלטתו מיום 25.1.22). להלן חלקיה הרלוונטיים</u>:

> **"4. כידוע - מינוי המומחה הינו בשיקול דעתה של הערכאה הדנה בתיק ולבית המשפט לענייני משפחה סמכות ייחודית ורחבה למינוי מומחים (ר' בע"מ 8339/06 פלוני נ' פלוני [פורסם במאגר "נבו"] 4.1.07), והוא רשאי למנות מומחה אף ללא הסכמת הצדדים כאמור בתקנה 25 (א) לתקנות בית משפט לענייני משפחה (סדרי דין), תשפ"א - 2020.**
>
> **חוות דעת מומחה הינה כלי עזר עבור בית המשפט בבואו להחליט בנושא שאינו בתחום ידיעתו השיפוטית, ונועדה לקדם את ההליך ולסייע בהכרעה במחלוקת.**
>
> **5. המשיבים בתגובתם לא הציגו כל טעם בגינו יש לדחות את הבקשה למינוי מומחה. אף לגופו של עניין, בהינתן מהות התביעה ובהינתן כי חוו"ד מטעם המבקשים הוצאה מהתיק – לא מצאתי כי יש הצדקה למנוע מהמבקשים להוכיח את טענותיהם לרבות באמצעות מתן אפשרות לקבלת חוות דעת.**
> **הדברים יפים אף בהינתן הסמכות המוקנית לבית משפט זה בהתאם לסע' 8 לחוק בית המשפט לענייני משפחה, לצורך מתן פתרון כולל ויעיל של הסכסוך ועשיית צדק.**
>
> **יתרה, מינוי המומחה כמו גם הגשת חוות דעת מטעמו ברי אין בה כדי להוות קבלת טענות המבקשים והיא ממילא אינה בבחינת 'כזה ראה וקדש' ולבית המשפט שיקול הדעת האם לאמץ אותה אם לאו.**

6. ועוד – בהתאם להוראת תקנה 25 (ח) לתסד"א, תשע"ט -2018 (אשר דומה בנוסחה לתקנה 258 יב(ז) לתסד"א, התשמ"ד – 1984 ומשכך ניתן להניח כי פרשנותה ויישומה דומה), הרי ככל שלא ייעתר בית המשפט למינוי המומחה מטעמו, ממילא היו רשאים המבקשים לשוב ולעתור להגשת חוות דעת מטעמם.

...

עוד יש להניח כי במקרה כזה וככל שבקשת המבקשים הייתה מתקבלת, הייתה למשיבים הזכות לעתור להגשת חוות דעת נגדית – והיה בכך משום סרבול מהותי להליך המשפטי, הארוך ממילא בעניינם של הצדדים (וביטול ההסדר הייחודי שחל בבית המשפט לעניני משפחה בהבחנה מהדין האזרחי הכללי).

למיותר לציין כי עלות חוות הדעת הוטלה על המבקשים כך שמבחינה זו, לא נגרם למשיבים נזק כלכלי.

...

8. <u>באשר לטענת המשיבים, לפיה לא מונה מומחה מן התחום הפיננסי על אף שהתבקש על ידם:</u>

המבקשים לא עתרו למינוי מומחה לצורך הערכת זכויותיו הפיננסיות של המנוח, ולא למינוי מומחה להערכת שוויו של נכס מקרקעין.

על כן, טענת המשיבים בדבר "הסכמתם" למינוי אקטואר – שכלל לא התבקש – אינה מעלה ואינה מורידה, וודאי מקום בו ניתנה על דרך התגובה, ולא באמצעות בקשה מתאימה שלא הוגשה עד למועד זה.

ככל שהמשיבים מעוניינים במינוי מומחה מטעמם, עליהם להגיש בקשה מנומקת ולשאת בתשלום אגרה כנדרש וזו תידון בהתאם".

בגין החלטה זו הוגשה בקשת רשות הערעור דנן.

<u>טענות המבקשים בבקשת רשות הערעור</u>

15. <u>לטענת המבקשים, שגה בית משפט קמא בכל אחת מקביעותיו הבאות:</u>

א. בכך שלא מינה מומחה מהתחום הפיננסי, על אף שהתבקש לכך – בבקשתם, ביקשו המשיבים (כאן) מינוי מומחה מהתחום הפיננסי שהינו אף שמאי מקרקעין, לצורך הערכת היקף עזבון המנוח. אולם בית משפט קמא לא נעתר

לבקשה זו בנמקו כי זו כלל לא התבקשה, ובכך, כאמור לעיל, שגה. שמאי מקרקעין לא יכול להעריך כמה נכסי נדל"ן ניתן לרכוש אם לא ידוע כמה כספים היו בחשבון המנוח.

ב. בכך שהורה על מינוי שמאי מקרקעין, עת מחירי הדירות ממילא ידועים – בעת פטירת המנוח, הוא התגורר עם רעייתו ז"ל בדירת עמידר בשכירות. לא היה בבעלות המנוח נכס מקרקעין בעת שנפטר. רק לאחר פטירתו, רכשו אלמנתו (המנוחה) ומבקש 2 את דירת עמידר בה התגוררו, באמצעות הלוואת משכנתא. מכאן כי מחיר הדירה ידוע למשיבים, ואין כל צורך במינוי שמאי מקרקעין כאשר מחיר הנכס, שנרכש זמן קצר לאחר פטירת המנוח, ידוע.

ג. בכך שנתן פתח לטענה כי על כספי העיזבון להיות מושקעים באפיקים ספציפיים כגון אפיקי נדל"ן – המשיבים טענו בתיק קמא כי חלקם בעזבון ניתן היה להיות מושקע באפיקי נדל"ן, עוד כשמחירי הנדל"ן היו נמוכים, במין "חוכמה שבדיעבד". היעתרות לטענה כגון זו תביא למדרון חלקלק, שכן כל מאן דהוא התובע כספים שאחר חייב לו יטען כי היה על אותו אדם להשקיע הכספים באפיקים ספציפיים. מדובר בטענה שלא זכתה לשום עיגון בחוק או בפסיקה. המשיבים אינם זכאים לעיזבון בהיקף תיאורטי אלא לחלקם בעיזבון בפועל.

<u>דיון והכרעה</u>

16. **לאחר עיון בבקשת רשות הערעור על נספחיה, בתגובת המשיב ובתיק קמא שוכנעתי לדחות את הערעור אף ללא צורך בתשובה, מכח סמכותי על פי תקנות 138(א)(2) + (5) לתקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט-2018 (להלן: "התקנות").**

להלן אנמק את החלטתי.

17. המבקשים בהליך דנן, למעשה מבקשים שבית משפט זה יורה על ביטול המינוי של שמאי מקרקעין, שנומק בהחלטה קמא, וכן יורה על מינוי אקטואר לצורך הערכת היקף עזבון המנוח, בקשה שנדחתה בהחלטה קמא (מהטעם שלא היתה בקשה כזאת מצדם של המבקשים).

18. **לא ראיתי להתערב בהחלטת מינוי שמאי המקרקעין, מקום שהיא נומקה כראוי; כמו כן מדובר בהחלטה דיונית, בה ממעטת ערכאת הערעור להתערב.**

נאמר לא אחת בפסיקה, כי בהחלטות דיוניות כאמור, לערכאה המבררת נתון שיקול דעת רחב, וכאמור ערכאת הערעור ממעטת להתערב; התערבות בהחלטות מעין אלו שמורה למקרים חריגים בלבד.

ראו לענין זה:

רע"א 1377/21 **סיאט כרמל סחר יבוא ויצוא בע"מ נ' אורית פלד** (10.6.21);

רע"א 1396/18 **פלוני נ' בנק דיסקונט להשקעות** (13.3.18);

בע"מ 7275/18 **פלוני נ' פלונית** (26.11.2018).

לא מצאתי כי נפלה בהחלטה קמא, שהיא במהותה דיונית, טעות שתצדיק, באופן חריג, את התערבות ערכאת הערעור.

19. בהערת אגב יצוין כי בעקבות הודעת השמאי בתיק קמא, מיום 16.1.22, ניכר הקושי האובייקטיבי בעריכת חוות דעת שמאית בהתאם להוראות בית המשפט קמא; לא מן הנמנע שייקבע בעתיד כי אין אפשרות לערוך חוות דעת שמאית כמבוקש – אולם לעניין עצם המינוי אין בדעתי להתערב, מקום בו מדובר, כאמור לעיל, בהחלטה דיונית.

20. בכל הקשור לבקשת המבקשים להורות על מינוי אקטואר לצורך הערכת היקף עזבון המנוח, בית משפט קמא נימק את אי היעתרותו לבקשה בסעיף 8 להחלטה דנן. מעבר לעובדה כי גם במקרה זה מדובר בהחלטה דיונית (ואזי יפים הדברים שנכתבו בסעיף 18 לעיל אף לעניין זה), אני מסכים עם דברי בית משפט קמא שם.

21. ודוק – בית משפט קמא לא סגר את הדלת בפני המבקשים להגשת בקשה מטעמם למינוי מומחה.

במה דברים אמורים? תשומת לב המבקשים לדברי בית משפט קמא בסיפת ההחלטה קמא – ככל שהמבקשים מעוניינים במינוי מומחה, עליהם להגיש בקשה מנומקת ונפרדת, לשאת בתשלום אגרה כנדרש, ובקשתם תידון בהתאם.

<u>סוף דבר</u>

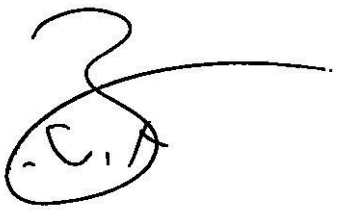
22. **<u>בהינתן כל האמור לעיל, אני מורה על דחיית הערעור.</u>**

23. משלא התבקשה תשובה, אין צו להוצאות.

המזכירות תשלח החלטה זו לצדדים.

החלטה זו מותרת לפרסום תוך השמטת שמות הצדדים וכל פרט מזהה אחר.

ניתנה היום, כ"ז אדר א' תשפ"ב, 28 פברואר 2022, בהעדר הצדדים.

חננאל שרעבי, שופט